

Zarządzanie i współpraca w miejskich obszarach funkcjonalnych (MOF)

Wnioski dla Polski

Karol Janas

kjanas@irm.krakow.pl

18 października 2018, Zamość

OBSERWATORIUM
POLITYKI MIEJSKIEJ
KIPPiM

obserwatorium.miasta.pl

100 lat
GUS

Urząd Statystyczny
w Lublinie

Aglomeracja vs. fragmentacja

- Granice administracyjne dużych ośrodków miejskich nie korespondują z zasięgiem faktycznych powiązań funkcjonalnych i strukturą osadniczą
- Koordynacja zarządzania i współpraca między JST jest konieczna dla sprawnego i efektywnego rozwoju dużych miejskich aglomeracji (Tiebout&Warren 1961)
- Do obszarów, w których korzyści ze skoordynowanej współpracy aglomeracyjnej/metropolitalnej są widoczne w największym stopniu, należą: **planowanie przestrzenne** oraz **transport i mobilność miejska** (Ahrend 2017)
- Wraz ze wzrostem wielkości i złożoności oraz terytorialnej współzależności miejskich obszarów funkcjonalnych, pojawia się problem legitymizacji zarządzania określany przez Devas (2005) mianem kompromisu między „skalą” a „głosem” (*a tradeoff between “scale” and “voice” in governance*)

Zarządzanie i współpraca w miejskich obszarach funkcjonalnych - raport Obserwatorium Polityki Miejskiej

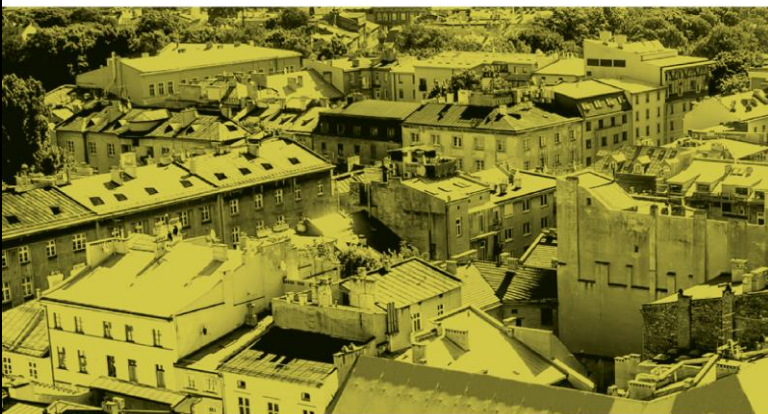

OBSERWATORIUM
POLITYKI MIEJSKIEJ
IRM

Raport o stanie polskich miast

Zarządzanie i współpraca
w miejskich obszarach
funkcjonalnych

Redakcja:
Karol Janas
Wojciech Jarczewski

Monitoring

- Współpraca międzysamorządowa
- Dostępność transportu publicznego
- Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Spojrzenie w głąb

- Ewaluacja predefiniowanych projektów współpracy międzysamorządowej (91 partnerstw)
- zakres terytorialny i zróżnicowanie geograficzne
- analiza rezultatów projektów i produktów
- jakość i trwałość współpracy
- Uwarunkowania prawne współpracy JST

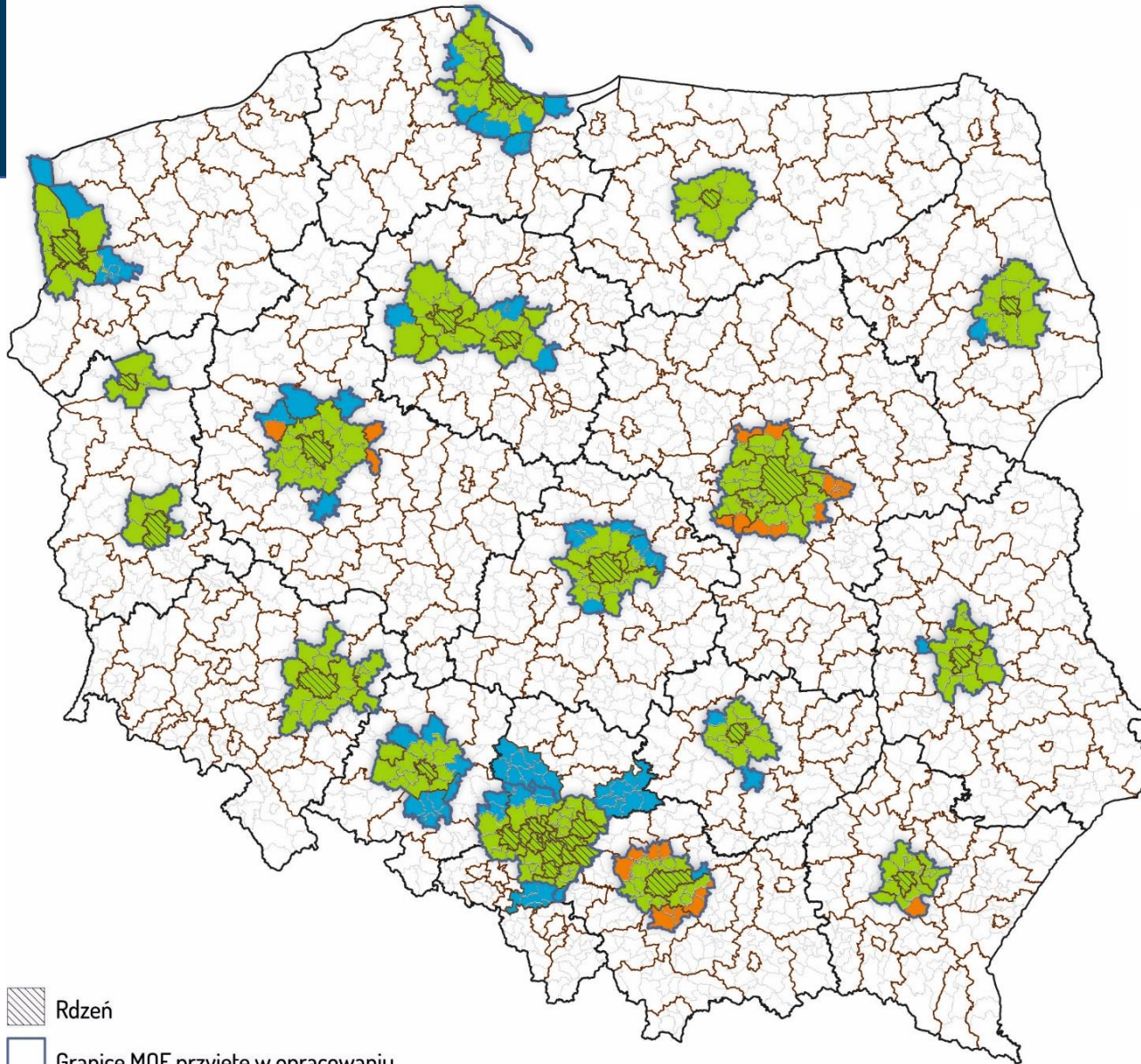

obserwatorium.miasta.pl

Delimitacja referencyjna ZIT (wg Śleszyńskiego) vs. faktyczna delimitacja dla ZIT

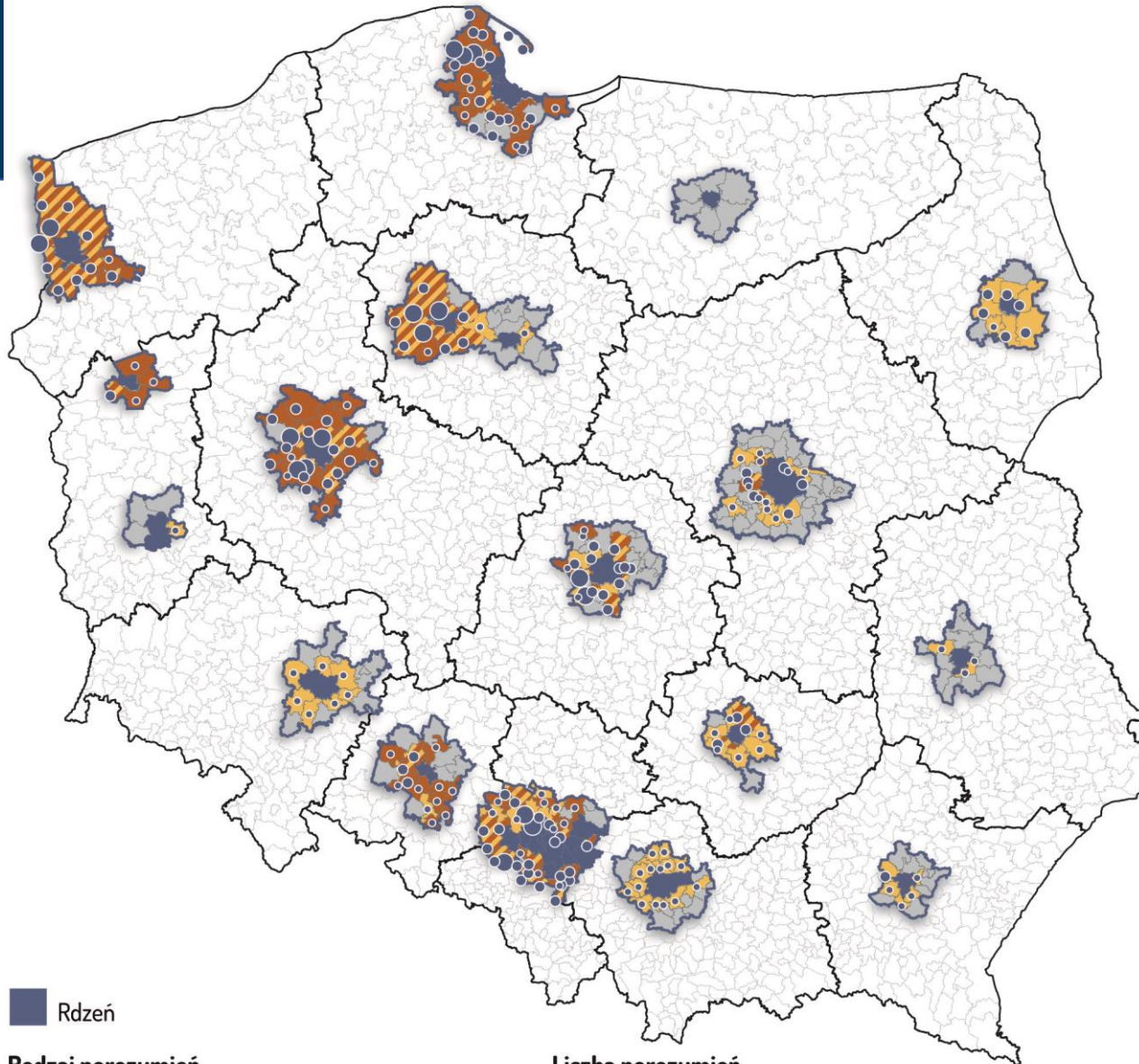

- Rdzeń
- Granice MOF przyjęte w opracowaniu
- Gminy tylko w delimitacji Śleszyńskiego
- Gminy tylko w delimitacji ZIT
- Część wspólna obu delimitacji

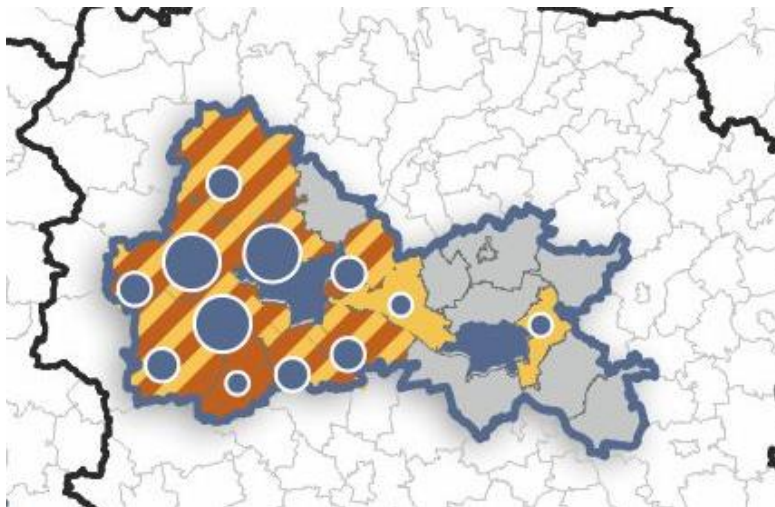
1:4 500 000

WYNIKI BADAŃ I WNIOSKI

**Integracja zarządzania w
polskich MOF oraz
współpraca
międzysamorządowa są
generalnie na niskim
poziomie**

Bipol Bydgoszcz - Toruń

 Rdzeń

Rodzaj porozumień

 brak porozumień

 sieciowe i bilateralne

 tylko bilateralne

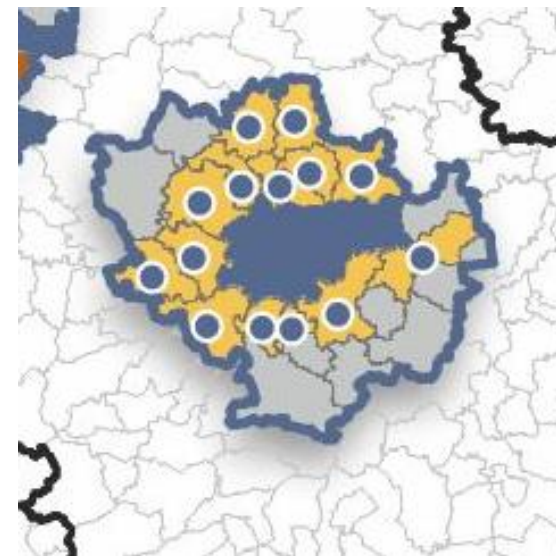
 tylko sieciowe

Liczba porozumień

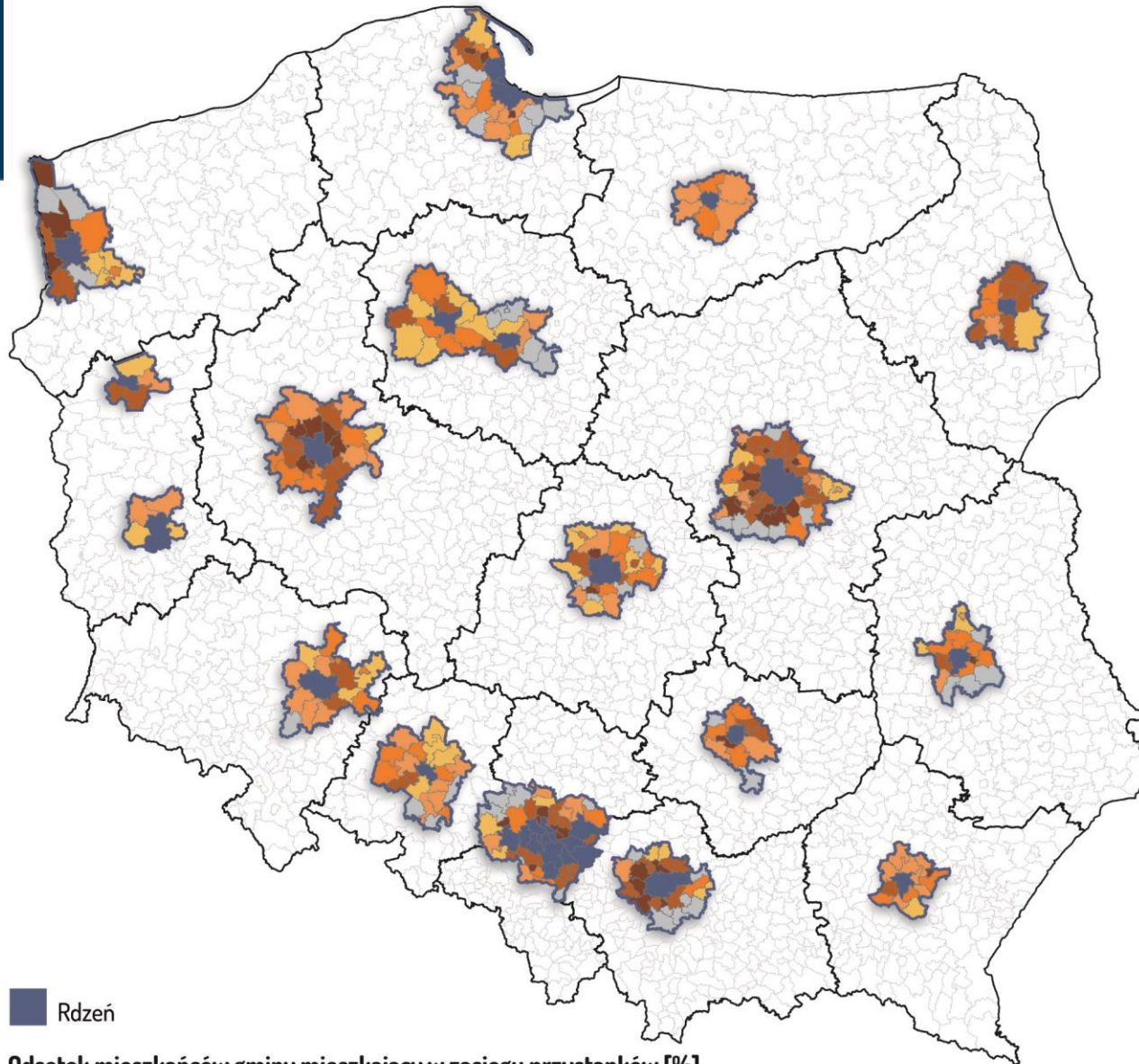
- 1
- 2 - 4
- powyżej 4

Integracja zarządzania w polskich MOF oraz współpraca międzysamorządowa są generalnie na niskim poziomie

MOF Krakowa

Integracja zarządzania w polskich MOF oraz współpraca międzysamorządowa są generalnie na niskim poziomie

 Rdzeń

Odsetek mieszkańców gminy mieszkający w zasięgu przystanków [%]

 brak połączeń

 40–60

 poniżej 20

 60–80

 20–40

 powyżej 80

Typy współpracy w MOF aglomeracji wojewódzkich w Polsce

Poziom współpracy i integracji MOF-ów jest różny zarówno z uwagi na stopień integracji, jak i charakter relacji między partnerami samorządowymi.

wierzący praktykujący

- Liderzy współpracy dostrzegający korzyści z niej płynące
- Miasta rdzeniowe liderami współpracy

odklejone metropolie

- Miasta rdzeniowe niechętne lub obojętne wobec współpracy z gminami w strefie zewnętrznej
- Samorządy gmin w strefie zewnętrznej MOF bardziej aktywne w integrowaniu zarządzania niż miasto centralne
- Niełatwa relacja między samorządem regionalnym a miastem rdzeniowym

małżeństwa z rozsądku

- współpraca międzysamorządowa na niskim lub średnim poziomie
- współpraca zorientowana na „załatwianie” najbardziej palących potrzeb – nie strategiczna
- dominacja bilateralnych porozumień

małe żarłoki

- najmniejsze miasta woj., przejawiające tendencję do „nadymania” MOF-ów
- brak współpracy partnerskiej
- tendencja do rozwiązywania problemów związanych z fragmentacją poprzez aneksję

Typy współpracy w MOF aglomeracji wojewódzkich w Polsce

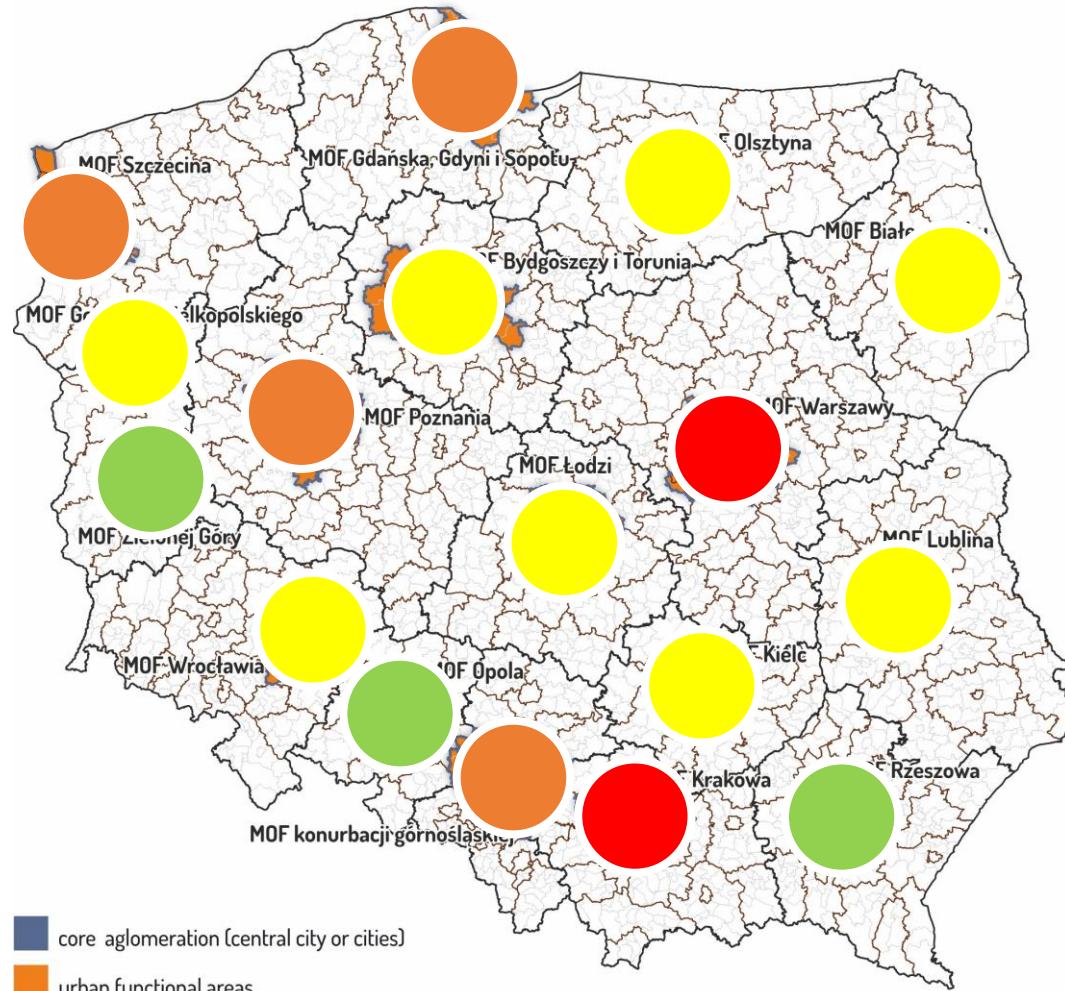
Poziom współpracy i integracji MOF-ów jest różny zarówno z uwagi na stopień integracji, jak i charakter relacji między partnerami samorządowymi.

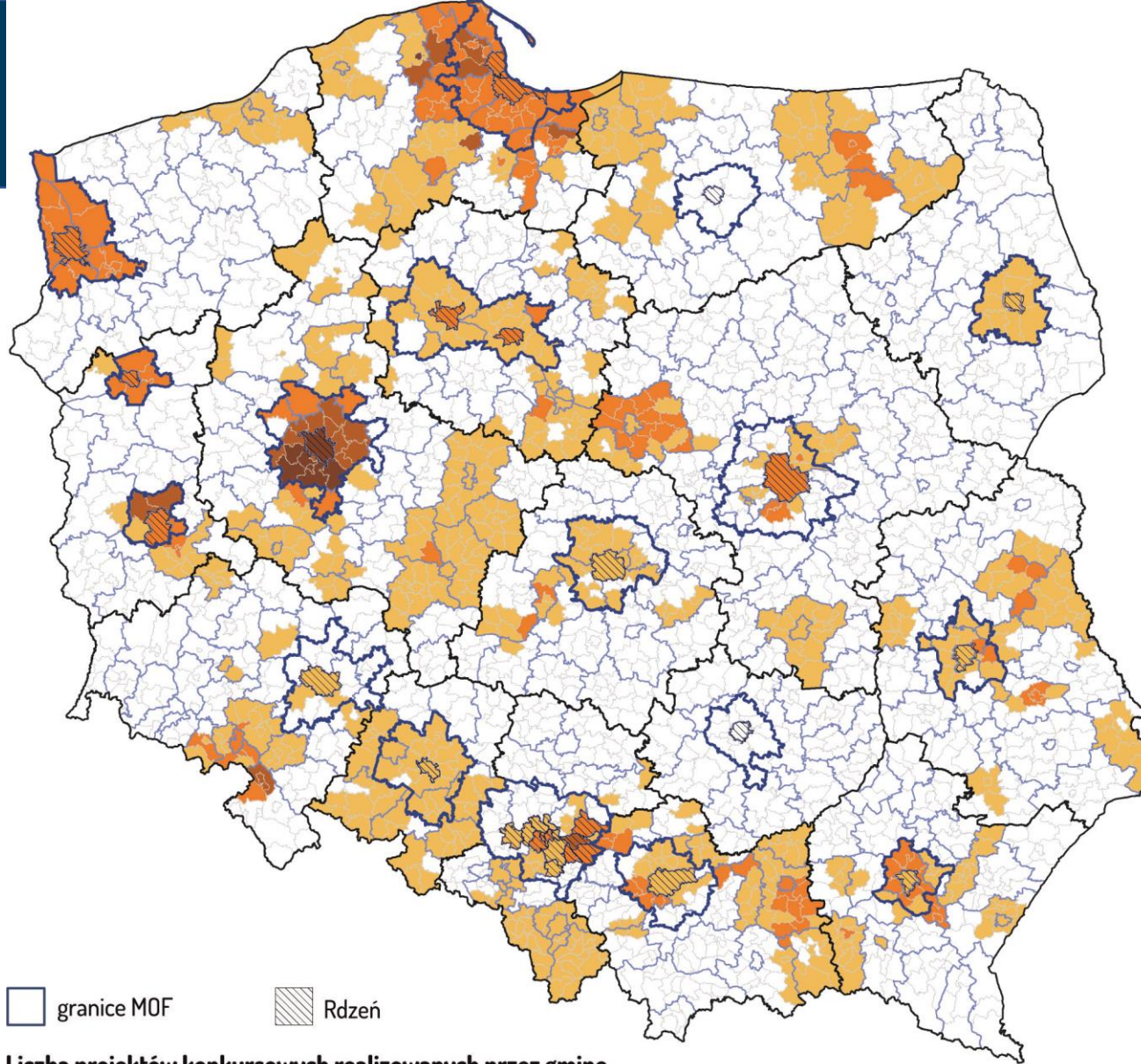
wierzący
praktykujący

odklejone
metropolie

małżeństwa
z rozsądkiem

małe
żarłoki

granicie MOF

Rdzeń

Liczba projektów konkursowych realizowanych przez gminę

1

3

2

4

Konkursy dotacyjne wspierają budowę partnerstw i rozwój współpracy międzysamorządowej, ale nie stanowią trwałego rozwiązania problemu

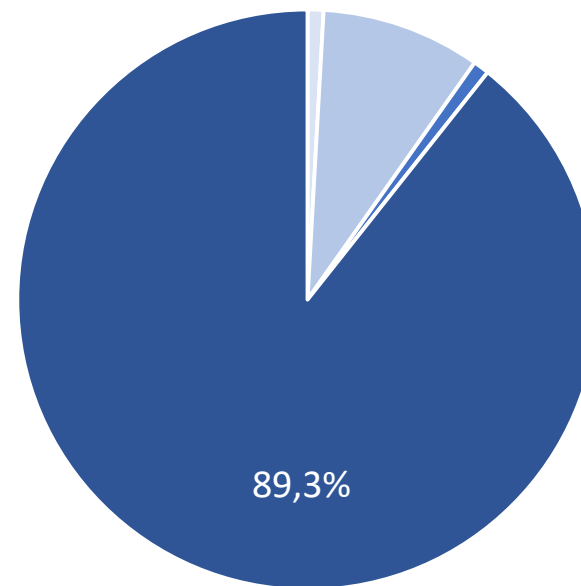
Projekty tworzą partnerstwa, a to partnerstwa powinny tworzyć projekty

Integracja transportu publicznego w ramach ZIT (wymiar terytorialny) – modele realizacji projektów*

- A.1 – Pełne partnerstwo
- A.2 – Częściowe partnerstwo
- A.3 – Zaburzone partnerstwo
- B – Brak partnerstwa**

- 224 gminy biorące udział w projektach transportowych

Liczba projektów w danym modelu

- Model A.1
- Model A.2
- Model A.3
- Model B

*) Wstępne wyniki badań prowadzonych w ramach raportu OPM dot. inwestycji publicznych w polskich miastach przez zespół: A. Mucha, Ł. Sykała, A. Świgost

REKOMENDACJE

Rekomendacje dla KPM

1. Zapewnić lepsze regulacje prawne dla współpracy międzysamorządowej
2. Kontynuować budowę systemu zachęt do współpracy przy jednoczesnym dostarczaniu odpowiednich narzędzi współpracy
3. Same narzędzia nie wystarczą – potrzebne są finansowe mechanizmy wyrównawcze
4. Uwzględnić ewolucyjny, procesowy charakter budowania współpracy w MOF
5. Zapewnić warunki brzegowe współpracy w wymiarze terytorialnym
6. Sprecyzować wymagania dotyczące projektów realizowanych w ramach programów współpracy i prowadzić ciągły monitoring ich wdrażania
7. Ustanowić priorytet dla projektów sieciowych o dużym potencjale integracji
8. Zwiększyć zaangażowanie i odpowiedzialność samorządów regionalnych za koordynację rozwoju MOF-ów.
9. Przygotować się na „efekty uboczne” integracji w ramach MOF-ów: **absolutnie konieczne jest wprowadzenie sprawnego systemu planowania przestrzennego**

Szczegółowe omówienie: raport OPM, [str. 25-29](#) (kliknij łącze lub znajdź na: obserwatorium.miasta.pl)

Rekomendacje dla miast

1. Wola współpracy i szerokie wsparcie
2. Lider – mądre przywództwo
3. Zaplecze intelektualne i eksperckie
4. Nie od razu Kraków zbudowano... – podejście ewolucyjne
5. Nic tak nie jednoczy jak wspólne cele – podejście strategiczne
6. Po czynach ich poznać... - wdrażanie partnerskich projektów
7. Tożsamość jest ważna – integracja szanująca autonomię partnerów
8. Zewnętrzny motywator/negocjator – współpraca pionowa

Szczegółowe omówienie rekomendacji: raport DPM, [str. 19-21](#)

(kliknij łącze lub znajdź na: obserwatorium.miasta.pl)

Zarządzanie i współpraca w miejskich obszarach funkcjonalnych (MOF)

Wnioski dla Polski

Karol Janas

kjanas@irm.krakow.pl

18 października 2018, Zamość

OBSERWATORIUM
POLITYKI MIEJSKIEJ
KIPPiM

obserwatorium.miasta.pl

100 lat
GUS

Urząd Statystyczny
w Lublinie

